

Policy för folkhälsa och social hållbarhet

Samlande ramverk för styrdokument

Antagen av: Kommunfullmäktige § 247/2018	Dokumentnamn: Policy för folkhälsa och social hållbarhet 2019-2030	Ärendebeteckning: Kst/2018:175
Dokumentägare: Kommundirektör	Dokumentansvarig: Avdelningschef, Tillväxtavdelningen, KLF	Publiceras: Intern och extern webb
Ersätter dokument: Folkhälsopolitiskt program Handikappolitiskt program Integrationspolicy	Revideras: Vid behov	Utvärderas: Aktualiseringsbeslut en gång per mandatperiod
Relaterade dokument: Kommunfullmäktiges övergripande vision och mål Kommunövergripande styrdokument Kommunala bolagens hållbarhetspolicy Separat bilaga – underlag till policy för folkhälsa och social hållbarhet		
Målgrupp: Kommunen		

Syfte

Örnsköldsviks kommuns policy för folkhälsa och social hållbarhet stödjer kommunfullmäktiges vision.

Policyn anger den politiska viljeinriktningen och värdegrunden för folkhälsa och social hållbarhet i Örnsköldsviks kommun. I samklang med policy för ekologisk hållbarhet fungerar denna policy som vägledning och ramverk för kommunens strategiska styrning och ökad integrering av dessa hållbarhetsdimensioner i kommunens verksamheter. Ramverket med tillhörande strategier syftar till att stötta det fortsatta arbetet med folkhälsa och social hållbarhet genom att ge förutsättningar till bra underlag för politiska beslut, uppföljning, samverkan och samordning. Det ska även ge förutsättningar för boende i Örnsköldsvik att ha tillgång till information om hur folkhälsoläget är i kommunen och hur de själva kan bidra till en förbättring av den egna hälsan.

Policyn har bäring på geografiska platsen Örnsköldsviks kommun och gäller i tillämpliga delar för samtliga nämnder och styrelser inom Örnsköldsviks kommun. Policyn med tillhörande strategier ska ligga till grund för de kommunala bolagens arbete med en hållbarhetspolicy utifrån de tre dimensionerna ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

POLICY FÖR FOLKHÄLSA OCH SOCIAL HÅLLBARHET

Örnsköldsviks kommun ska verka för ett öppet, inkluderande och jämlikt samhälle som visar aktning för alla människors värdighet och rättigheter. Människor ska kunna leva ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga påverkbara skillnader och begränsningar¹. Människor ska ha egenmakt², kunna vara delaktiga i samhällsutvecklingen och i arbetslivet samt kunna ta del av välfärdsamhällets utbud. Kommunens verksamheter ska stimulera trygghet och tillit mellan människor och till samhället. Folkhälsa och social hållbarhet är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle med samhällsekonomiskt hållbar tillväxt. Ett socialt hållbart Örnsköldsvik tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget. Denna värdegrund³ ska genomsyra Örnsköldsviks kommuns arbete för god och jämlik folkhälsa och social hållbarhet.

Policyn pekar ut fem viktiga målområden där kommunen ska verka för samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen med målet att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation⁴:

- Kompetenser, kunskaper och utbildning
- Sysselsättning, arbetsliv och försörjning
- Boende- och närmiljöer
- Hälsa och levnadsvanor
- Egenmakt, inflytande och delaktighet

¹ I enlighet med diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder. Lokalt tillägg: andra påverkbara orättfärdiga omständigheter som gäller den enskilde.

² Självbestämmande, kontroll och inflytande över sitt liv.

³ Värdegrunden bygger på inspiration från 1 kap. § 2 i regeringsformen samt Sveriges kommuner och landstings (SKL) och Folkhälsomyndighetens definition av social hållbarhet. Lokala referensgruppers värdeord är beaktade.

⁴ Målet och målområdena bygger på regeringens folkhälsopolitik (en generation är till år 2048) (Prop. 2017/18:249) och har koppling till de globala målen i Agenda 2030.

MÅLOMRÅDEN

Nedan följer arbetsinriktningar för policyns fem utpekade målområden där Örnsköldsviks kommun ska verka för goda och jämlika samhällseliga förutsättningar. Koppling till de nationella målområdena för folkhälsopolitiken och de globala målen Agenda 2030 visas.

1. Kompetenser, kunskaper och utbildning

Arbetet inriktas på att främja goda vuxna förebilder och ett gott föräldraskap som har positiv inverkan på barns fysiska, psykiska och sociala hälsa.

Arbetet inriktas på att främja en god start i livet och jämlika uppväxtvillkor med tonvikt på att det finns ett starkt samband mellan utbildningsnivå och hälsa. I kommunens förskolor och skolor ska det livslånga lärandet få en bra start genom utvecklande pedagogik och goda lärmiljöer. En god lärandemiljö skapas med utgångspunkt i det ömsesidiga sambandet mellan hälsa och lärande. Barn och ungas lärande om mänskliga rättigheter, diskrimineringsgrunder och principer för hållbar utveckling med utgångspunkt från balans mellan de tre hållbarhetsdimensionerna är centralt.

Arbetet inriktas på att främja livslångt lärande (formellt, icke-formellt och informellt), bildning och kompetensförsörjning i samverkan med olika aktörer. Möjligheter till studier, karriärväxling och kompetensutveckling anpassas till morgondagens utmaningar och utifrån människors olika behov. Kommunen verkar för möjlighet att utbilda sig i och i närheten av Örnsköldsviks kommun.

2. Sysselsättning, arbetsliv och försörjning

Arbetet inriktas på att främja möjligheter till sysselsättning och egen försörjning för ekonomisk och social trygghet samt delaktighet i samhället. I synnerhet ungas etablering, men även andra grupper som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, är särskilt viktigt att stödja. Det ska även finnas möjligheter till stöd när individers egna ekonomiska resurser inte räcker till. Örnsköldsvik ska vara en attraktiv plats för företagande och entreprenörskap.

Arbetet inriktas på att utveckla kommunen som en attraktiv arbetsgivare med hälsofrämjande arbetsplatser – ett gott medarbetarskap och ledarskap, god arbetsmiljö och hälsa, jämställdhet och mångfald samt god kompetensförsörjning och lönepolitik.

3. Boende- och närmiljöer

Arbetet inriktas på att främja hållbara bostadsområden och tillgång till goda och ekonomiskt överkomliga bostäder i områden som bidrar till social gemenskap, trygghet, tillit, tillgänglighet och en god och jämlik hälsa. Boendesegregation samt exponering av hälsoskadliga miljöer ska motverkas⁵. Förutsättningar i den fysiska miljön ska inriktas på att stimulera till rekreation, rörelsefrihet, lek och rörelse samt andra hälsosamma levnadsvanor.

Arbetet inriktas på att främja en likvärdig tillgång till privat och offentlig service i alla livsskedan, utifrån behov och oavsett människors resurser såsom förskola/skola, gemensamhetslokaler, butiker och närhet till kultur- och fritidsutbud.

Arbetet inriktas på att främja upplevd och faktisk trygghet och säkerhet i olika miljöer och sammanhang. Utsattheten för brott, olyckor, bränder och samhällskriser samt andra oönskade händelser ska förebyggas och motverkas. Om dessa sker ska de hanteras på ett bra sätt för att minimera störningar samt fysiska och psykosociala skador.

Arbetet inriktas på kultur- och fritidsmiljöer som främjar demokratiska och sociala färdigheter, fysisk och psykisk utveckling samt goda levnadsvanor. Det ska finnas goda och jämlika förutsättningar för deltagande i kultur- och fritidsaktiviteter vid tillgängliga kommunala anläggningar och mötesplatser samt i det civila samhället. Det samma gäller möjligheter till nära och tillgängliga naturupplevelser samt ett rikt och varierat friluftsliv.

⁵ Hänvisning till Örnsköldsviks kommuns policy för ekologisk hållbarhet.

4. Hälsa och levnadsvanor

Arbetet inriktas på att främja människors möjligheter att etablera känsla av sammanhang och hälsosamma levnadsvanor i kommunens verksamheter med hälsofrämjande, förebyggande, behandlande/rehabiliterande insatser. Arbetet inriktas även på att begränsa tillgänglighet till hälsoskadliga produkter samt att öka tillgänglighet till hälsofrämjande produkter, miljöer och aktiviteter. Genom intern och extern samverkan bidrar Örnsköldsviks kommun till att utjämna sociala skillnader i hälsa.

5. Egenmakt, inflytande och delaktighet

Arbetet inriktas på att främja alla människors⁶ möjligheter till egenmakt, inflytande och delaktighet i samhället och i det dagliga livet. Arbete för de mänskliga rättigheterna och ett jämlikt deltagande i demokratiska processer är centralt. Örnsköldsviks kommun verkar för att det civila samhället har goda förutsättningar att finnas och verka som självständig röstbärare och meningsskapare. Individer och grupper som ofta i lägre utsträckning än andra har möjlighet till egenmakt, inflytande och delaktighet är särskilt prioriterade.

⁶ Oavsett socioekonomisk bakgrund, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsförmåga, sexuell läggning, ålder, eller geografisk hemvist.

Policyns plattform och arbetsätt

Policyn utgör ramverk för en sammanhållen och övergripande styrning av organisationens integrering av arbetet för folkhälsa och en socialt hållbar utveckling.

Kommunens samlade verksamheter bidrar till en hållbar utveckling. För att uppnå syftet med ramverket ska organisationens strategiska styrdokument utarbetas/revideras/omprövas i linje med denna policy. Dessa styrdokument ska bygga på en analys av tillgängligt nuläge, vilka frågor som är prioriterade för Örnsköldsviks kommun och vilka åtgärder som ger störst måluppfyllelse utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna.

Arbete för folkhälsa och social hållbarhet förutsätter intern och extern samverkan. Kommunen och andra myndigheter bär genom offentliga åtaganden ett stort ansvar för samhällsutvecklingen. Näringslivet, civilsamhällets organisationer och lärosäten har också viktiga roller.

Plattform

Förutom befintliga linjeorganisationens styrning behövs en tvärsektoriell plattform för samordning och samverkan:

- Kommunstyrelsen/Kommunledningsförvaltningen har uppdraget att övergripande leda och samordna det tvärsektoriella strategiska arbetet för folkhälsa och social hållbarhet.
- Ett tvärsektoriellt internt hållbarhetsforum med politiker och förvaltningschefer formas för samverkan, samordning och uppföljning. Forumet fungerar rådgivande.
- En tvärsektoriell arbetsgrupp med utsedda strategiansvariga/strateger/samordnare formas för att samordna, följa upp och analysera helheten. Rodret utser en representant till gruppen.
- Rodret ansvarar för uppbyggnad av de kommunala bolagens hållbarhetspolicy.

Arbetsätt

- Kartläggning och analys av kommunens hållbarhetsutmaningar som del i en sammanhållen hållbarhetsredovisning.
- Förtroendevalda och anställda fortlöpande skaffar sig den kunskap som behövs för detta, med hänsyn till verksamhetens art. Minst ett tillfälle per år ska utbildning med koppling till folkhälsa och social hållbarhet erbjudas till förtroendevalda och tjänstepersoner inom kommunkoncernen.

- Inför att nya styrdokument antas/beslutas ska de ha genomgått en konsekvensanalys. Analysen utgår från samtliga tre hållbarhetsdimensionerna. Barnperspektivet ska särskilt synliggöras.
- Folkhälsoperspektivet och social hållbarhet integreras i samtliga verksamheters besluts- och planeringsprocesser från start.
- Folkhälsa och dimensionen social hållbarhet ska ingå i kommunens budget- och styrprocesser.
- En tydlig målstyrning och regelbunden uppföljning är viktiga redskap i strävan efter förbättring och utveckling. Inom mandatperioden 2019-2022 ska det arbetas fram långsiktiga mätbara mål och mått för varje målområde.
- Kommunens arbete för folkhälsa och social hållbarhet kommuniceras via kommunens kommunikationskanaler. Fortsatt dialog med olika berörda aktörer är centralt. Kommunen ska verka för att hos kommunmedborgarna stimulera till ökad insikt om hållbar utveckling.
- Kommunens upphandlingskraft ska användas aktivt för att bidra till folkhälsa och social hållbarhet.
- Hälsöfrämjande och förebyggande insatser genomförs med medborgarperspektiv på individnivå, gruppnivå och befolknings-/strukturnivå utifrån bästa tillgängliga kunskap och evidens.
- Hela geografiska kommunen innefattas.

Ansvar

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige äger policyn för folkhälsa och social hållbarhet. Policyn aktualiseringsprövas en gång per mandatperiod.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för ledning, samordning, uppföljning och utvärdering av kommunens samlade arbete för folkhälsa och social hållbarhet.

Kommunledningsförvaltningen

Kommunledningsförvaltningen har ansvar för att leda, samordna, stödja och följa upp den kommunövergripande policyn och den övergripande lägesbilden. En gång per mandatperiod ska policyn följas upp och rapporteras till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Nämnder

Respektive nämnd ansvarar för att implementera policyn med tillhörande strategier inom sitt ansvarsområde. I respektive nämnds verksamhetsplan ska det framgå vilka prioriterade områden utifrån policyn som förvaltningen ska arbeta med det kommande året.

Förvaltningarna

Ledningsgruppen på varje förvaltning ansvarar för att det i verksamhets- och handlingsplaner framgår vilka insatser som ska göras för att förverkliga nämndens prioriterade områden. Strategiansvariga/strateger/samordnare som representanter i tvärssektoriell arbetsgrupp utses av respektive ledningsgrupp.

Kommunala bolagen

Rodret ansvarar för att arbeta fram en hållbarhetspolicy utifrån de tre dimensionerna ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Policyn ska ta sin utgångspunkt från policy för ekologisk samt folkhälsa och social hållbarhet. Bolagen medverkar i de målområden som berör dem. Rodret utser representant till hållbarhetsforumet och den tvärssektoriella arbetsgruppen.